

ILOISTA JOULUA JA
MAHTAVAA UUTTA VUOTTA
2007 kaikille Kapitaalın lukijoille!

Kapitaalın toimitus vuosimallia 2006
kiittää kaikkia lehden tekoon osallistu-
neita heidän korvaamattomasta pan-
oksestaan!

Katteettomat korkopariteetit

Kapitaalın Pieni Joulunumero

SISÄLLYSLUETTELO
INNEHÅLL
CONTENTS

Nouse jo?

Mysterin Opinnäyte

*Näkymästön vai Näkyvä Käsi
-Alfred Chandler ja yritysten kehitys*

*Joulun Materialismi
-pitäisiö Regulaattori herättää
talviunilta?*

Julkaisija: Helsingin Yliopiston Kansantaloustieteen Opiskelijat ry

Päätoimittaja: Annika Lindblad

Kirjoittajat: Ilkka Kaukoranta, Anssi Kohonen, Ilari Valjus, Rasmus Ahvenniemi

Ilmestyy 4 kertaa vuodessa.

Kuvat: Ilkka Kaukoranta, <http://www.angeldatalt.com.uk/images/panic.jpg>,

<http://www.nndb.com/people/747/000031654/chandler-sized.jpg>

http://www.jyy.fi/imagebank/painike_150x120.JPG

Slurri Kysely

Suosikki kansantalousteoria (tmv)?

- a) Odotuksilla täydennetty Phillipsin käyrä
- b) Nash-tasapaino
- c) Katteelliset korkopariteetit
- d) Katteettomat korkopariteetit

Ja tulokset ovat seuraavanlaiset:

- a) 12%
- b) 30%
- c) 27%
- d) 28%

Nash-tasapaino siis otti niukan voiton ennen korkopariteetteja!

Erittäin pienen otoksen takia tulokset eivät välttämättä ole kovinkaan totuudenmukaisia.

laista huolimatta. Lisäksi mainitun tyyppinen regulointi luultavasti tulkit-
taisiin yleisesti typeräksi, mikä aiheut-
taisi yleistä tyytymättömyyttä, vaikka
Regulaattori olisikin sitä mieltä, että
ajattelee vain kansan parasta.

Niin kauan kuin emme tiedä näihin
esille nostettuihin kysymyksiin var-
moja vastuksia, lienee turha tehdä
hätköityjä johtopäätöksiä. Ihmisille
sallittakoon niin kulutus kuin materi-
alismin kritiikki.

Ennen vahvojen todisteiden ilmaan-
tumista (lue: kehittyneempää kansan-
taloustiedettä) asia pysyy mysteerinä.
Ehkä tulevaisuudessa selviää, pitäisikö
vain “antaa mennä” vai olisiko mah-
dollisesti syytä herättää Regulaattori
talviunilta.

Päätoimittajan palsta, vielä kerran

Neljäs Kapitaali on tälläkertaa tee-se-itse
-versio, joten jos ette saaneet askarrella
riittävästi joulukoristeita niin tässä on
mahdollisuutenne! Tämä Kapitaali tulee
myös taskukoossa, joten se on mahdollista
printata hyvin A4:lle.

Astun nyt syrjään Kapitaalin luotsipaikalta,
joten haluaisin kiittää kaikkia minua vuoden
varrella auttaneita! KIITOS! Minulla on
ollut hauska vuosi Kapitaalin kanssa, joskin
vastoinkäymisiäkin on ollut matkan varrella.

Hyvää joulunaikaa teille kaikille, ja mie-
lenkiintoista uutta vuotta (toivottavasti)
lehdenteon merkeissä!

Annika Lindblad
Päätoimittaja 2006

Nouse jo?

Ilkka Kaukoranta

Opiskelijajärjestöt ovat tänä vuonna kampanijoineet aktiivisesti korkeamman opintorahan puolesta. On kerätty nimiä addressiin, järjestetty mielenosoituksia, kirjoitettu kirjeitä, valitettu lehtien yleisönosastoilla ja jopa jaettu pikapuroa uusille opiskelijoille. Tässä ei sinäänsä ole mitään uutta: opiskelijat ovat vaatineet lisää opintorahaa 70-luvulta

lähtien. Mistä oikein on kyse? Opiskelijoiden opintotuki keskustelua seuraamalla voi helposti saada väärän käsityksen opintotuen tarkoituksesta. Opintotuki ei ole vähimmäis päivärahan verrattava sosiaalietuus jonka tarkoitus taata opiskelijoille hyvä tulotaso. Kyse ei ole tulonsiirrosta huonosisille. Opintotuki on koulutuspolitiikan

tehtyjä oletuksia. Ostosten tuoma hyvinvoinnin lisäys voi olla ainakin osaksi myös absoluuttista eikä vain suhteellista. Jos näin on, regulointitarve heikkenee. Täydellistä rationaalisuutta tuskin kannattaa olettaa ihmisten kuluuskäyttäytymisen tapauksessa (ellei sitten utiliteettifunktiota määritellä kulutuskäyttäytymisen perusteella, jolloin kyseessä on kehäpäätelmä). Toisaalta ei voida myöskään olettaa, että Regulaattori tuntisi ihmisten preferenssejä paremmin kuin ihmiset itse. Regulaattori ei ehkä tiedä sitä, kuinka paljon ihmiset todella saavat “kiksejä” jouluostoksista ja -lahjoista. Ehkä joulukulutuksen tuoma hyvinvointi pitää kertoa jonkinlaisella joulukertoimella, joka tekee kuin tekeekin kulutuspiikistä kannattavan vähenevän rajahyödyn

taa joitakin tavaroita “kortille” tai ristisubventoida muita kuukausia joulunalusajan kustannuksella (ALV korkeammaksi jouluna, alemmaksi muulloin).

Asia ei ole kuitenkaan yksinkertainen. Vaikka mainitut oletukset pätsivät-kin, elämme globaalissa maailmassa, jolloin ihmisten hyvinvointi alenisi, kun he näkisivät, että muissa maissa kulutetaan enemmän. Lisäksi on ajateltava taloutta: Jos kuluttaisimme vähemmän, tarvitsisimme vähemmän rahaa ja tekisimme sen seurauksena vähemmän töitä. Tällöin myös tuottaisimme vähemmän vaurautta maailmaan, jossa joillakin on absoluuttinen hyödykkeiden tarve - luonnonvaroja toki säästäisimme. Lisäksi voidaan kritisoida

väline jonka on tarkoitus varmistaa ettei raha estä tai hidasta kouluttautumista. Turhan korkea opintotuki vähentää insenttiä valmistua ja toimii tulonsiirtona opiskelijoille jotka on elinkaaritulo tarkastelussa muutenkin yhteiskunnan varakkaimpia. Liian matala opintotuki taas estää köyhiä opiskelemasta ja saattaa hidastaa opintoja pakottamalla opiskelijat tekemään liika palkkatöitä. Vaikuttaa selvältä että välistä löytyy joku optima-

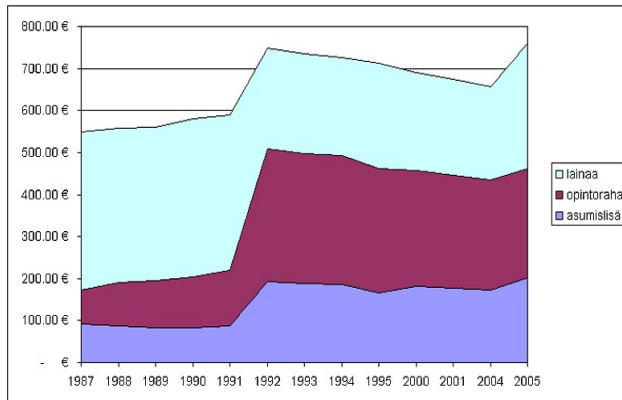
linen taso mihin pitäisi tähdätä. Opiskelijoiden opintotuki kampanjoissa viitataan yleensä opintorahan ja muiden tukien historialliseen kehitykseen, mutta opintotuen tavoitteiden saavuttamisesta ei juuri puhuta. On tietysti paljon helpompaa laskea kuinka paljon opintotuen ostovoima on laskenut 14 vuodessa kuin todistaa minkä takia juuri vuoden 1992 opintotuki numerot ovat koulutuspoliittisesti optimaalit. Toisaalta tässäkin

epäonnistutaan, koska opiskelijajärjestöt jättävät korotetun asumislisän perusteetta pois tarkastelusta. Asumislisä huomioiden ostovoiman lasku on lähempänä kymmentä kun sitä

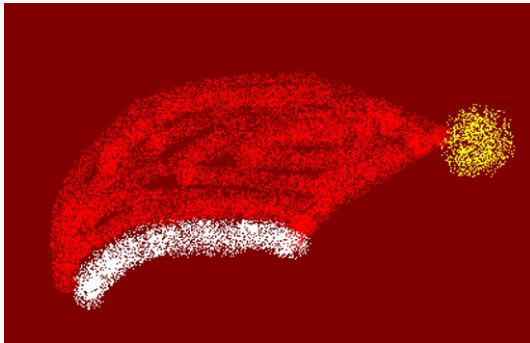
Nouse jo! kampanjassa mainostettua kahtakymmentä prosenttia. Päättellen opiskelijoiden laimeasta reaktiosta opintolainan korotukseen, vaikuttaa siltä että opintorahan korkea taso

parantamiseen (esim. nälkä voidaan melko turvallisesti olettaa ei-suhteelliseksi). Kyseessä on siis pelitilanne, jossa vapaamatkustaja kuluttaa enemmän, jolloin muidenkin on seurattava perässä. Pelin Nash-tasapainona on nykytila.

OK. Oletetaanpa hetkeksi, että yllä oleva kritiikki osuu oikeaan, eli että ihminen tekee systemaattisia (jokajouluisia) virheitä optimoidessaan hyvinvointiaan yli ajan ja että joululahjojen tuoma hyvinvointi on tyypillisesti vain suhteellista. Mitä “kaikkivaltiaan” Regulaattorin tulisi tehdä optimoidakseen kansansa hyvinvointia? Periaatteessa hän voisi esimerkiksi kieltää tietyt, kalliit ylellisyshyödykkeet, lait-

vain suhteellista hyvinvointia, niin sama hyvinvointitaso saavutettaisiin myös sillä, että kaikki kuluttaisivat vähemmän. Yli jäävä vauraus voitaisiin tällöin käyttää

esimerkiksi luonnonvarojen kulumisen vähentämiseen (eli tuotteita kysyttäisiin ja tuotettaisiin vähemmän) tai kaikkein köyhimpien absoluuttisen hyvinvoinnin

90-luvun alussa sai opiskelijat uskomaan ettei lainaa kuulu ottaa. Jos opintolainan jättää tarkasteluiden ulkopuolelle niin opintotuki on tosiaan riittämätön, mutta laina on luonnollinen osa opintotukea jota ei sovi unohtaa. Laina mahdollistaa opiskelun ilman omaa pääomaa ja toisaalta motivoi valmistumaan nopeasti koska opiskelusta joutuu itsekin maksamaan. Koulutus kiistatta tuo

taloudellista hyötyä yksilölle joten lainan otto investointina opiskelijan omaan tulevasuuteen on perusteltua. Opintotuessa on taatusti paljon kehitettävää. Käsitäkseni perheelliset, sairastelevat ja yhdessä asuvat ovat jonkun asteisia väliinputoajia. Opintolainaan liityvää riskiäkin voisi pienentää tarveharkintaista korkoavustusta kehittämällä. Asumiskustannusten

maantieteelliset erot voisi huomioida. Monista mahdollisuuksista huolimatta tuntuu siltä että

ja sitä kautta julkisuutta, mutta ei niin tyhjällä viestillä ole vaikutusta poliittiseen päätöksentekoon.

opiskelijajärjestöiden ainoa varsinainen anti opintotukikeskusteluun on "Lisää!". Näin tietysti saa houkuteltua suurimmat mielenosoitukset

Ehkä järjestöaktiivien varsinainen tavoite onkin vain tulla kuuluksi: päästä lehteen, telkkariin ja poliitikojen puheille.

koostuu menetetyn rahan aiheuttamasta katumuksesta sekä alentuneista tulevista kulutusmahdollisuuksista: vähenevän rajahyödyn lain perusteellahan kulutuspiikit alentavat hyvinvointia yli ajan. Olettaen inhimillinen rationaalisuus tämä toki voidaan kuitata sanomalla, että ihminen huomioi kuluskrapulan kulutus päätöksissään. Vaan entäpä jos ei oleteta?

Toiseksi voidaan kysyä sitä, onko kulutuksen tuoma hyvinvointi pelkästään suhteellista, jolloin hyvinvointi perustuu vertailuun oman ja muiden ihmisten kulutuksen välillä: hyvinvointi olisi tällöin sitä suurempi, mitä enemmän oma kulutus ylittäisi toisten kulutuksen. Jos nimittäin tällainen, perustarpeiden tyydyttämisen jälkeinen lisäkulutus tuokin

“kiksejä” tavaroiden ostamisesta tai joka suhtautuu kyynisesti lahjoihin. Heidän tapauksessaan joulun materialismin kritiikki on aidompaa, vaikkakin joskus kateudella, inholla ja katkeruudellakin sävyttyynyttä.

Jotkut pitävät enemmän tavaroiden ostamisesta kuin toiset. On selvä että ihmisten preferenssit eroavat toisistaan ja tämä olisi kritisoijienkin aina muistettava. Vaan tuoko kuluttaminen todella hyvinvointia? Yleisen talousteoreettisen näkemyksen mukaan tuo - eiväthän ihmiset muuten kuluttaisi. Tähän liittyy kuitenkin ainakin pari ongelmaa.

Ensinnäkin voidaan kysyä sitä, pitäisikö teoriaan sisällyttää mahdollinen kuluskrapulakomponentti - vaikutus, joka

MYSTEERIN OPINNÄYTE

Anssi Kohonen

Yksi mysteeri yhdistää kaikkia yliopisto-opiskelijoita humanistista luonnontieteilijään: Iso G, Pro gradu. Fuksien keskuudessa siitä vasta huhutaan, kerrotaan kaubukertomuksia, joissa The Big Boy on ottanut pysyvän kuristusotteen tekijästään. Happi ei kulje, abdistus on kasvanut liian suureksi. Työelämä on vienyt mennessään, valmistuminen pitkäytyy vuosi vuodelta. Mysteeri ei ole ratkennut.

Viimeistään oltuaan vuoden pari yliopistolla opiskelijan mielen täyttää kysymys: Kuinkahan minä SIITÄ selviän? Riittävätkö rahat? Entä, jos epäonnistun? Monen valtiotieteilijän silmät osuvat NIIHIN vihreäkantisiin niteisiin tiedekuntamme kirjaston perällä. Toisaalta, onhan moni onnistunut, miksen minäkin, pohtii opiskelijamme.

Piakkoin tulee eteen se hetki, kun suurimmasta osasta pakollisia kursseja on merkintä opintosuoritusotteessa. Nyt viimeistään, graduseminaarin kynnyksellä, myös gradunsa aihetta aktiivisesti mielessään pakoillut opiskelija joutuu tosi paikan eteen: Mikähän hitto mua kiinnostaisi niin paljon, että siitä jaksaisi gradun vääntää?

Aihettaan eniten pohtineet ovat saattaneet lukea vanhoja opinnäytetöitä, monille aihepiiri taitaa kuitenkin selventyä vasta tapaamisessa professorin kanssa - tai tapaamisissa professoreiden kanssa. Prosessi on lähtenyt käyntiin. Prosessi, jonka aikana joutuu kokoajan miettimään, missä mennään; aihe täsmentyy vähitellen ja kuin sipulista ydin konsanaan, tutkimuksen kysymyksenasettelu paljastuu. Salaperäisyys mysteerin ympäriltä alkaa rapistua.

Joulun materialismi - pitäisikö Regulaattori herättää talviunilta?

Rasmus Ahvenniemi

Jälleen on koittanut joulun, juhlista jaloimman, aika. Samaa vauhtia kuin kauppojen hyllyt täyttyvät tavaroista, ihmisten itseironia omaa materialistista kulutuskäyttäytymistään kohtaan kasvaa niin lehtien kolumneissa kuin ihmisten puheissa, vaimentuakseen taas joulun jälkeen. Muka ihmetellään yleistä kulu-tushysteriaa, hiljentymisen puuttumista sekä sitä, kuinka paljon köyhiä olisi voitu tämänkin joulun lahja-ostoksiin menevillä rahoilla auttaa. Enemmistön kohdalla kyseessä on nimenomaan itseironia ja kritiikissä ollaan harvoin tosissaan. On myös vähemmistö, joka ei saa niin suuria

eteilijä sinällään voi ottaa huomioon hänen varsin raflaavaa johtopäätöstään siitä, että näkyvä käsi olisi syrjäyttänyt näkymättömän. Kysymyksiä, mielipiteitä, ideoita ja myös uutta tutkimuksen alkua kansantaloustieteen piirissä se lienee kuitenkin jo synnyttänyt.

Lähteet

Wilson, J. (1995): British Business History, 1720-1994.

Fellman S.: <http://www.valt.helsinki.fi/blogs/sfellman/opetus.htm>, luento 5

<http://www.nokia.com/A4126325>
www.wikipedia.org

Korkea kynnyks?

YTHS:ssä hoidetaan päivittäin graduntekijöitä (HS 9.10). Siis päivittäin hoitoon hakeutuu opiskelijoita, joiden fyysiset tai henkiset vaivat ovat seurausta gradunteosta. Joukossa on täysin odotettavia vaivoja: jännetuppitulehdusta sekä niska- ja hartiavaivoja. Mutta osa opiskelijoista pottee ongelmia ruuansulatuksessa, sydän tykittää vähän turhankin ja unettomuus piinaa. Ahdistusta ja stressiä potevat kaikki - joillakin se vain vie toimintakyvyn. Onneksi valtaosa gradunnäpyttelijöistä selviää ilman ylivoimaisia tuskia.

Minkähän takia suurelle osalle opiskelijoista gradusta muodostuu kynnyks, jonka ylittäminen tuntuu poikkeuksellisen hankalalta? Jos ei nyt verta ja hikeä vuodateta, niin tuskaa ja hampaiden kiristystä esiintyy sitäkin enemmän. Kyseessä on vain

opinnäytetyö, jonka lukee lähinnä tarkastajat sekä mahdollisesti kaverit tai sukulaiset - varmaan suurin osa heistä enemmän tai vähemmän puolipakolla. Onhan sitä tieteellistä tekstiä luettu ja kirjoitettu opintojen aikaisemmassakin vaiheessa. Eihän gradu loppujen lopuksi muista opinnoista kovas-

Lopuksi

Vaikka Chandlerin laajoista yleistyksistä, yksinkertaistuksista ja johtopäätöksistä voidaan olla montaa mieltä, voidaan kuitenkin sanoa, että hänen kontribuutionsa yrityshistorian metodologian saralla ovat kiistattomat. Hänen tarkat kuvauksensa yritysten kehitys- ja kasvustrategioista ansaitsevat myös kehuja. Lisäksi hän on toiminut innoittajana monelle nuoremman polven yrityshistorioitsijalle, jotka ovat esimerkiksi luoneet uusia käsitteitä hänen vanavedessään.

Entä sitten näkymätön käsi? Vetikö Chandler siltä pohjan alta? Chandler ei tehnyt tutkimuksiaan taloustieteellisin menetelmin eikä kansantalousti-

Muita kritiikin kohteita olivat Chandlerin huono ymmärrys muiden maiden taloudellisista erityispiirteistä. Hänen sanottiin katsovan maailmaa amerikkalaisten linssien lävitse. Tämä näkyi selvästi esimerkiksi Iso-Britannian kohdalla. Britanniassa firmojen toimintaympäristö kulttuurillisista tekijöistä johtuen erosi huomattavasti Yhdysvaltojen vastaavasta. Tätä Chandler ei tuntunut huomaavan tai hän ei ainakaan välittänyt siitä.

Chandler ei myöskään ottanut huomioon riittävästi pääomamarkkinoiden eikä erilaisten corporate governance -järjestelmien vaikutusta yritysten kehittymiseen.

tikaan eroa, samoja taitoja tarvitaan kuin ennenkin: analyyttisyyttä, kriittisyyttä ja oman sanan selkeyttä. Ehkä kaikkia näitä vähän isommassa mittakaavassa, mutta voi sitä Ison G:n suuruutta itse vähän säädellä, riippuen omista tavoitteista.

Asetammeko me opiskelijat liian suuret paineet itsellemme? Keskimäärin asia saattaa olla näin. Opintojen ohjaus on yliopistossa aika ala-arvoista. Maisterinopinnot muodostuvat helposti viisi-kuusivuotiseksi odysseiaksi, jonka aikana matkan suunta, päämäärä ja joskus jopa tarkoitus voi olla pitkiä aikoja hukassa. Akateeminen vapaus on kaksiteräinen miekka, toisaalta on hienoa, että voi muokata tutkintonsa oman mielen mukaiseksi eikä valintoja liiemmälti kukaan kyseenalaista. Opiskelijahan se tietää parhaiten, mitä hän opin-

noiltaan haluaa. Toisaalta, jos ei ole kovinkaan varma omista tavoitteistaan saattaa valinnanvapaus ahdistaa; kaikkea tulee kokeiltua eikä johdantokursseista oikein jää mitään käteen saatikka tieteen ja sen tekemisen “yleiskuva” selkene. Kurssuja suoritetaan, tentteihin pöntätään. Mutta miksi? Tällöin olisi hyvä, jos joku neuvoisi - ammattimaisesti.

Omista opinnoista muodostuu niin selkeästi oma, henkilökohtainen juttu. Nämä ovat minun valintojani. Eiväthän ne voi olla väärää! Gradu näyttäytyy tällöin omien valintojen kruununa, sitä muodostuu helposti elämää suurempi asia. EN VOI EPÄONNISTUA!!! On tosin hyvä muistella ylioppilaskirjoituksia. Jo lukion alusta alkaen kirjoituksista puhutaan ja niihin tähdätään. Kirjoitusten aikaan koululaisen päähän ei juuri muuta mahdu.

liam Parker kommentoi, että Chandler luottaa liikaa johdon kykyyn arvioida millaisen rakenteen yritys tarvitsee. Chandler ei ilmaissut teoksissaan mitään selkeitä standardeja tai näkemyksiä siitä, miten johtajat suunnittelevat sopivia rakenteita.

Ulkoisten tekijöiden vaikutuksen ja yrittämisen diffuusion vähätteleminen olivat myös asioita, joista Chandlerin yritysten sisäisiä tekijöitä, kuten johtajuutta, painottavaa näkökulmaa kritisoitiin. Esimerkiksi toinen harvardilainen, professori Michael Porter, on omissa tutkimuksissaan painottanut enemmän firman taloudellista ja institutionaalista ympäristöä, muita ulkoisia tekijöitä sekä niiden vaikutusta yrityksen strategiavalintoihin ja sitä kautta rakenteeseen.

saakka. Syynä siihen hänen mielestään olivat Isolle-Britannialle tyypilliset institutionaaliset jäykkyydet. Chandlerin mielestä tämä johti johtamishierarkioiden luomisen epäonnistumiseen ja putoa.

Yhdysvaltojen competitive managerial capitalism -mallia Chandler piti bisnesevaluution edistyneimpänä tasona siihen saakka. Saksan mallia hän puolestaan piti muutoin amerikkalaistyyppisenä ratkaisuna lukuun ottamatta sitä, että Saksassa esiintyi taipumusta kartelleihin ja kollusioihin.

Chandler ja kritiikki

Chandlerin massiivisesta ja urauurtavasta työstä huolimatta tai juuri sen takia, hänen ajatuksensa saivat osakseen paljon kritiikkiä. Esimerkiksi yrityshistorioitsija Wil-

Graduvaiheessa olevista moni joutunee varmastikin miettimään tovin jos toisen ennen kuin muistaa mitä arvosanoja tulikaan kirjoitettua. Pitkässä juoksussa gradu asettunee samaan sarjaan muita saavutuksia, joista voi - ja on syytä - olla ylpeä mutta joista jokainen on vain yksi saavutus muiden joukossa.

Voidaan tietenkin kysyä, kuinka tarkoituksen mukainen suomalainen maisterin opinnytö on. Ymmärtääkseni suomalainen gradu on kansainvälisesti verrattuna keskimääräistä työläämpi. Britanniassa kuuleman mukaan riittää kirjoittaa meidän proseminaarityön laajuinen essee. Ranskassa kirjoitetaan Suomen gradua vastaava, laajempi oppinnytö maisteriopintojen päätteeksi. Aivan samanlaisesta graduahdistuksesta en kuitenkaan kuullut puhuttavan. Totta kai suurempi työ stressaa

kansalaisuudesta riippumatta. Yhtä helposti gradu ei kuitenkaan Ranskassa, ymmärtääkseni, jää roikkumaan. Työn on oltava valmis lukuvuoden loppuun mennessä. Yliopisto on tosin siellä huomattavasti koulumaisempi kuin Suomessa.

Minä, gradu ja vähitellen katoava mysteeri Itselläni on graduseminaari loppuillaan. Kaksi harjoitusainetta on tullut kirjoitettua ja kokonaisuudessaan työn tilanne vaikuttaa kohtalaisen hyvältä. Tutkimuskysymys on selventynyt ja lopultakin tiedän suurin piirtein, millainen työ tulee valmiina olemaan. Rakenne ja lukujen määrä sekä sisältö ovat ajatuksissani valmiina. Nyt arkipäivät kuluvat kirjoittaessa, välillä paremmalla menestyksellä ja välillä huonommalla. Viimeistään kevään viimeiseen gradun jättöpäivään mennessä tulisi mysteerin olla ratkennut.

Vertailemalla maita keskenään hän päätyi esittämään, että yritysten menestyksen takana on “kolmiteräinen investoinnin” onnistunut toteuttaminen. Ensinnäkin yrityksen tulisi investoida riittävän suuriin tuotantolaitoksiin, toiseksi sen täytyisi investoida kansalliseen ja kansainväliseen jakeluverkkoon ja kolmanneksi kyvykkäiseen johtoon, joka johtaisi tuotantoa, valvoisi sen onnistumista ja suunnittelisi tulevaa.

Chandler teki myös vertailuja Yhdysvaltain, Iso-Britannian ja Saksan kapitalismin muotojen välillä. Hänen mukaansa Iso-Britannia oli jämähtänyt vanhanaikaiseen personal capitalism -vaiheeseen 1800-luvun loppupuolelta toisen maailmansodan loppuun

Hän pyrkii osoittamaan kirjassaan, kuinka “johtamisen näkyvä käsi” syrjäyttää markkinavoimien näkymättömän käden talouden ohjausmekanismina.

Chandler kertoo kirjassaan, kuinka palkatuista ammattijohtajista tuli vaikutusvaltaisin talousvaikuttajaryhmä Yhdysvalloissa 1900-luvun alkupuolella. Hän myös väittää, että tehokas hallinnon koordinointi kykenee kontrolloimaan ulkoisia tekijöitä paremmin kuin markkinamekanismi, minkä seurauksena olisi parempi tuottavuus ja alemmat kustannukset.

Kolmiteräinen investointi

Kolmannessa kirjassaan *Scale and Scope* (1990) Chandler jatkoi tulostensa jalostamista: hän laajensi komparatiivisen analyysinsä kattamaan Yhdysvalloista Iso-Britanniaan ja Saksaan.

KTTO:N VUOSIJUHLAT 19.11.2006

Kuvat: KTTO:n nettisivu

Näkymätön vai näkyvä käsi? = Alfred Chandler ja yritysten kehitys

Ilari Valjus

Adam Smithin käsite näkymätön käsi on varmasti tuttu jokaiselle kansantaloustietettä opiskelevalle. Idea siitä, että yksilöiden oman edun tavoittelu johtaa markkinamekanismin välityksellä koko yhteiskunnan kannalta tavoiteltavaan tulokseen, kuuluu edelleen kansantaloustieteen kantaviin ajatuksiin.

Näkymättömän käden käsitettä näkee käytettävän yleensä täydellisten markkinoiden mallin yhteydessä. Kuten jokainen kansantaloustieteessä vähänkin edistynyt tietää, täydellisten markkinoiden malli

milla tavoilla: horisontaaliset rakenteet ovat usein rakennettu siten, että ne tukevat vertikaalisia osia, jotka muodostavat tuotantoketjun.

Nokia on hyvä esimerkki vertikaalisesti integroituneesta yrityksestä. Sen pääosat, neljä vertikaalisesti integroitunutta liiketoimintaryhmää (Mobile Phones, Multimedia, Enterprise Solutions ja Networks), käyttävät alihankkijoita, jotka toimittavat osia lopputuotteisiin. Nokialla on myös horisontaalisia ryhmiä, kuten Technology Platforms, joiden tehtävä on tukea vertikaalisia osia.

Näkyvä käsi

The Visible Hand (1977) -teoksessaan Alfred Chandler laajensi tutkimuksensa kattamaan koko amerikkalaisen bisneksen historiaa 1800-luvun puolivälistä saakka.

ja tuotannon diversifioimisesta saatavia etuja (economies of scope).

Chandlerin mukaan yritykset ovat muuttaneet rakennettaan kahdella vaihtoehdoisella tavalla näiden strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi: integroitumalla horisontaalisesti tai vertikaalisesti. Horisontaalisessa integraatiossa yritystä laajennetaan samalla toimialalla ja jalostusasteella. Esimerkiksi kun yritys perustaa uuden toimipisteen, se laajentaa toimintaansa horisontaalisesti. Vertikaalisessa integraatiossa yritys laajentaa toimintaansa joko taaksepäin varhaisempiin jalostusvaiheisiin tai eteenpäin myöhempään jalostusvaiheisiin ja tuotantoketjun kehittämiseen.

Vertikaalinen integraatio on transaktiokustannusten vähentämisessä Chandlerin mielestä tehokkaampi. Erittäin suuret yritykset ovatkin tyypillisesti integroituneet molem-

kuitenkin on erittäin huono kuvaamaan todellisuutta, koska se vaatii liikaa markkinoilta: Se muun muassa olettaa täydellisen informaation. Tämän vuoksi kaikilla markkinoilla esiintyy enemmän tai vähemmän markkinoiden epäonnistumista ja markkinamekanismi ei kykene korjaamaan kaikkia talouden epätasapainotiloja. Tällä on suuri vaikutus yritysten kehitykseen ja käyttäytymiseen.

Yksi johtavista organisaationaalisen synteessin tutkijoista, Harvard Business Schoolin yrityshistorian professori Alfred D. Chandler on tehnyt historiallisia tutkimuksia yritysten toiminnasta epätäydellisten markkinoiden ympäristössä, jossa yritysten kohtaamilla transaktiokustannuksilla on väliä. Kolmessa tunnetussa kirjassaan, *Strategy and Structure* (1962), *The Visible Hand* (1977) ja *Scale and Scope* (1990), hän on tutkinut empiirisen aineiston avulla sitä, miten modernit yrit-

ykset ovat kehittyneet ja kasvaneet ja kuinka suurbisnes on syntynyt. Yritysten organisaatiomuutokset ovat olleet Chandlerin erityisenä kiinnostuksen kohteena.

Rakenne seuraa strategiaa

Kirjassaan *Strategy and Structure* (1962) Chandler tutki neljän amerikkalaisen suurfirman kehitystä. Tutkimuksensa perusteella hän esittää, että yritysten erilaiset organisaatiot ovat seurausta erityyppisestä kasvusta ja että yrityksen strategia määrää sen rakenteen. Chandlerin mukaan yritykset “näyttävät muuttavan strategiaansa kyetäkseen vastaamaan muutoksiin mahdollisuuksissa ja tarpeissa, joita muuttuva populaatio, kansantulo ja teknologinen kehitys synnyttävät.” Hän myös painottaa, että yrityksen ylin johto on avainasemassa: heidän pitää tunnistaa muutokset olosuhteissa ja muuttaa yrityksen kurssia sen mukaan.

Yritysten tavoitteena on tuottaa voittoa omistajilleen. Voiton maksimoiminen pitkällä aikavälillä edellyttää kasvustrategian käyttöönottoa. Kasvaakseen yritykset puolestaan pyrkivät hyödyntämään tuotannon mittakaavaetuja (economies of scale)